

Storbedriftenes skatteforum

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Vår dato
21.06.2013

Deres dato
11.04.2013

Deres referanse
13/1689 BBE/KR

HØRINGSUTTALELSE – BEGRENSNING AV FRADRAK FOR RENTEKOSTNADER I INTERESSEFELLESSKAP

1 Innledning og oppsummering

Storbedriftenes skatteforum ("SSF") er et forum for samråd om skattespørsmål som er aktuelle for de største bedriftene i Norge. Som ledd i dette vil SSF kunne gi høringsuttalelse til lov- og forskriftsendringer, og ta opp andre aktuelle skattespørsmål med skattemyndighetene. SSF vil i utgangspunktet ikke engasjere seg i særskatterettslige spørsmål, for eksempel rederiskattesystemet og beskatning av petroleumsutvinning.

Finansdepartementet har i høringsnotat av 11. april 2013 foreslått regler om begrensning av fradrag for rentekostnader i interessefelleskap. SSF vil i det følgende gi sine bemerkninger til forslaget.

SSF savner en grundigere analyse av det reelle behovet for en regel om begrensning av rentefradrag, sett opp mot de negative virkningene den foreslåtte regelen vil få for virksomheter som inngår forretningsmessig begrunnede lånetransaksjoner, men som likevel rammes av regelen. På bakgrunn av ligningsmyndighetenes kompetanseoppbygging de senere år innenfor blant annet internprising, synes det også noe forhastet å konkludere med at de hensyn som ligger bak forslaget ikke kan ivaretas tilstrekkelig gjennom det eksisterende regelverket.

Etter SSFs syn bør innføringen av regelen under enhver omstendighet utstå inntil det nedsatte skatteutvalget har vurdert hensiktsmessigheten av en slik regel i en bredere sammenheng, hvor det tas hensyn til de samlede virkningene av regelverket. Det vil fremstå svært uheldig om en innfører en så vidtrekkende regel nå, dersom den reverseres eller endres etter kort tid som følge av utvalgets utredning.

Dersom departementet likevel innfører en begrensning av rentefradrag allerede nå, bør forslaget etter vårt syn endres på flere punkter. Særlig er det nødvendig å gjøre regelen mer treffsikker, for å forebygge negative virkninger utover det formålet med regelen tilsier. Videre bør det gjøres enkelte endringer for bedre å ivareta skattenøytraliteten mellom ulike organisasjonsformer.

Storbedriftenes Skatteforum

ABB AS
Aker Solutions ASA
Den norske Bank ASA
Det Norske Veritas
Elkem AS
Gjensidige Bank ASA
Jotun AS
Kværner ASA
Marine Harvest ASA
Nordea Bank Norge ASA
Norsk Hydro ASA
Norske Skogindustrier ASA
Orkla ASA
Petroleum Geo-Services ASA
Renewable Energy Corporation ASA
Statkraft AS
Statoil ASA
Storebrand ASA
Telenor ASA
Wilh. Wilhelmsen ASA
Yara International ASA
Kongsberg Gruppen ASA

Sekretariat:

Anne-Ma Tostrup Smith
Statoil ASA
Tlf. 905 21 676
ATSM@statoilhydro.com

Einar Rognes
Telenor ASA
Tlf. 480 12 265
einar.rogn@telenor.com

De fire mest sentrale forholdene vi mener bør endres, er oppsummeringsvis følgende:

- Som en hovedinnvending vil vi fremheve at dersom det skal anvendes en EBITDA-modell som den foreslåtte, er det sentralt at denne kombineres med en «sikkerhetsventil» knyttet til skattyters egenkapitalandel. I sin nåværende utforming har forslaget et langt videre nedslagsfelt enn formålet tilsier. Dette kan avhjelpest noe ved bestemmelser om at fradrag ikke nektes dersom egenkapitalandelen ikke er lavere hos skattyter enn for resten av konsernet.
- Både prosentandelen og terskelverdien som foreslås er strengere enn i andre land der lignende rentebegrensningsregler er innført, uten at dette er nærmere begrunnet. SSF mener det er viktig at Norge ikke innfører dårligere rammevilkår enn de landene norske bedrifter konkurrerer mot, og begge disse størrelsene bør derfor settes høyere.
- For å bevare mest mulig nøytralitet mellom virksomheter organisert i henholdsvis ett eller flere selskaper, er det viktig at konsernbidrag inngår ved beregningen av fradragssrammen, slik departementet legger opp til. Konsernbidragsreglene vil imidlertid i mange tilfeller være et uanvendelig eller utilstrekkelig virkemiddel for å ivareta nøytralitetshensynene. Det bør derfor også gis adgang til å overføre avskåret rentefradrag og/eller ubenyttet fradragssramme mellom selskaper i samme skattekonsern.
- Departementet bør utrede muligheten for en unntaksregel som i større grad knytter opp mot skattenivået rentene belastes med hos kreditor. I sin nåværende utforming rammer forslaget også konserner som utelukkende eller i det alt vesentlige har sin interne finansiering i Norge (altså hvor den interne kreditor eller «konsernbank» er et norsk selskap). I slike situasjoner kan det vanskelig tales om noen skatteplanlegging ved hjelp av rentefradrag, og det er derfor svært uheldig om regelen også skal omfatte disse.

I tillegg til dette, mener SSF at forslaget bør utbedres på følgende punkter:

- Også begrensningen av fremføringsadgangen for avskåret rentefradrag til fem år, er strengere enn i andre land. Denne begrensningen kan slå svært uheldig ut blant annet for kapitalintensive, nyoppstartede virksomheter, sykliske bransjer og virksomheter som er sterkt eksponert for råvarepriser. Fremføringsadgangen bør etter vårt syn gjøres ubegrenset. I tillegg bør det innføres en fremføringsrett for ubenyttet fradragssramme.
- Forslaget bør endres slik at fremførbart underskudd holdes utenfor ved beregningen av fradragssrammen (EBITDA). Alternativt bør eventuell negativ alminnelig inntekt settes til null ved beregningen av fradragssrammen i selve underskuddsåret. Om forslaget ikke endres på dette punktet, vil underskudd redusere fradragssrammen både i underskuddsåret og i det senere året da underskuddet kommer til fradrag.
- Videre er det en svakhet ved forslaget at det ikke foreslås samsvar mellom virkeområdet for rentebegrensningsregelen (minst 50% eie eller kontroll) og reglene om skattekonsern/konsernbidrag (mer enn 90% eie og kontroll). Dette gjør at tilfeller hvor det er en minoritet på minst 10% i et selskap, vil kunne bli langt hardere rammet av regelen enn selskaper i samme skattekonsern. Det bør etter vårt syn utredes grundig om det er et reelt behov for å gi regelen virkning også utover konserntilfellene.

- Departementet bes også vurdere om det bør være større samsvar mellom tidspunktene for vurderingen av henholdsvis interessefelleskap (iflg. forslaget «på noe tidspunkt i inntektsåret») og konserntilknytningen (ved utløpet av inntektsåret). Slik forslaget nå er utformet, vil det i mange tilfeller – blant annet i salgssituasjoner – ikke være mulig å konsolidere fradragrammen gjennom konsernbidrag.

Et grunnleggende premiss for høringsnotatet synes å være at konserners valg mellom å finansiere med gjeld eller egenkapital nærmest utelukkende gjøres ut fra skattemessige hensyn. Departementet legger også til grunn en generell forutsetning om at forretningsmessige interne lån alltid vil kunne erstattes av eksterne lån. Det reelle bildet er imidlertid ofte mer sammensatt, noe som i større grad burde reflekteres i forslaget.

SSFs bemerkninger utdypes i avsnittene nedenfor. Fremstillingen følger i hovedsak overskriftene i høringsnotatet, og da først og fremst underoverskriftene i høringsnotatets punkt 5 (departementets vurderinger og forslag).

2 Behovet for å begrense fradrag for rentekostnader i interessefelleskap

SSF forstår høringsnotatet slik at hovedformålet med den foreslåtte regelen er å forebygge provenytap og konkurransevridning som antas å oppstå på grunn av *skattemotiverte* gjeldsstrukturer i flernasjonale konserner, hvor renter betales til nærstående i lavskattejurisdiksjoner uten at de underliggende lånene er fundert på forretningsmessige hensyn.

Gjeldende regelverk inneholder blant annet et generelt armlengdeprinsipp (sktl. § 13-1), som innebærer at rentefradrag kan avskjæres dersom rentesats eller gjeldsgrad overstiger det som ville blitt avtalt mellom uavhengige parter. Armlengdeprinsippet suppleres blant annet av den ulovfestede omgåelsesnormen. På bakgrunn av disse og andre gjeldende regelsett, skulle det rent *prinsipielt* ikke være et stort behov for å innføre særskilte rentebegrensningsregler for å forhindre låneforhold som ikke kan forsvares ut fra forretningsmessige betraktninger. Når departementet likevel foreslår å innføre en sjablongmessig rentebegrensningsregel, synes dette særlig begrunnet i at det eksisterende regelverket er for krevende å anvende for ligningsmyndighetene.

Det har de siste årene vært en rekke saker om tynn kapitalisering, både i tilknytning til private equity og i industrielle konsern. En del av disse sakene avklares i forbindelse med bokettersyn og lignende, mens andre går videre i klagenemdene og for domstolene. Vårt inntrykk er at ligningsmyndighetene stadig styrker sin kompetanse på dette området. Etter SSFs syn er det derfor for tidlig å konkludere med at armlengdeprinsippet og andre någjeldende regler over tid vil være så krevende å bruke på disse transaksjonene, at de ikke vil være tilstrekkelige til å beskytte skattefundamentet og konkurransen.

Slik forslaget er utformet, vil det kunne få negative konsekvenser for en rekke virksomheter også utover de tilfellene forslaget primært synes ment å ramme. I denne forbindelse vil vi peke på at et grunnleggende premiss i høringsnotatet synes å være at konserners valg mellom å finansiere med konsernintern gjeld eller egenkapital nærmest utelukkende gjøres ut fra skattemessige hensyn. I forlengelsen av dette uttales det i punkt 8 i høringsnotatet:

«Dersom et selskap som ikke er tynt kapitalisert skulle rammes av regelen, skal det være mulig å ta opp lån fra uavhengige parter og slik sikre riktig fradrag. Departementet legger

derfor til grunn at forslaget ikke har vesentlige konsekvenser for selskaper som ikke driver skatteplanlegging gjennom rentefradrag.»

Det reelle bildet er imidlertid langt mer sammensatt enn dette.

For eksempel vil låneavtaler med eksterne kreditorer ofte inneholde såkalte covenants som begrenser adgangen til å ta opp eksterne lån i debtors datterselskaper («negative pledge»). Eventuell gjeldsfinansiering – der hvor dette anses fornuftig ut fra rent bedriftsøkonomiske betraktninger – må i så fall hentes konserninternt. Departementets forslag vil også omfatte slike situasjoner.

Eksterne låneprosesser er også mer tidkrevende og kostbare enn konserninterne lån. Ressursbruken og administrasjonskostnadene forbundet med å ta opp, betjene og eventuelt refinansiere 80 eksterne lån i hvert av 80 datterselskaper, vil ligge på et helt annet nivå enn en konsernkontoordning hvor morselskapet tar opp ett eksternt lån og videredistribuerer dette til døtrene. Konsernkontoordninger kan også gi mer fleksibilitet, redusert kredittbehov og bedre betingelser for konsernet sett under ett. Den foreslåtte regelen vil likevel ramme slike konsernkontoordninger, uavhengig av om ordningen er begrunnet i skattemessige eller andre hensyn.

Forslaget vil kunne få en rekke negative virkninger for slike og andre selskaper som ikke driver skatteplanlegging gjennom rentefradrag, herunder konserner som ikke betaler renter til lavskatteland overhodet. Regelen vil medføre en økt effektiv skattesats for selskapene som rammes (departementet forutsetter selv at regelen vil kunne gå lenger enn det som følger av armlengdeprinsippet). Videre vil regelen kunne føre til overkapitalisering av disse selskapene, ved at konsernintern gjeld konverteres til egenkapital selv om bedriftsøkonomiske hensyn skulle tilsi at kapitalen fortsatte å være gjeld. Regelen kan også gi incentiver til forretningsmessig uønskede omorganiseringer ved fusjon o.l. Dessuten vil regelen medføre økte administrasjonskostnader, idet det den forutsetter en langt mer kompleks planlegging av blant annet konsernbidrag og gjeldsgrad på årlig basis.

For øvrig vil forslaget mer indirekte kunne ramme virksomhetene i form av mindre tilgjengelig utlånskapasitet hos bankene, i et marked hvor tilgangen til kapital allerede er begrenset. Dette fordi en eventuell omlegging fra de tradisjonelle konsernkontoordningene til separate eksterne lån vil kunne virke negativt på bankenes kapitaldekning. Vi kommer noe nærmere tilbake til konsernkontoordninger i avsnitt 9 nedenfor.

Den foreslåtte regelen vil også kunne få indirekte virkninger for andre sider ved det gjeldende skatteregelveverket, herunder lavskattelandterskelen i henhold til NOKUS-reglene og fritaksmetoden.

I lys av disse forholdene, savner SSF en mer omfattende analyse av hvor stort det reelle behovet for en slik regel er. I høringsnotatet er det for eksempel ikke vist til noe tallmateriale som belyser omfanget av de rentefradragene man mener bygger på skattemotiverte låneavtaler, men som ikke kan håndteres tilfredsstillende gjennom det eksisterende regelverket. Det er heller ikke presentert noen analyse hvor behovet for en rentebegrensningsregel holdes opp mot de virkninger regelen samlet vil ha for selskaper som har inngått forretningsmessig begrunnede interne lånetransaksjoner, men som likevel vil bli berørt av forslaget.

Departementets bemerkninger i høringsnotatet for så vidt gjelder det empiriske grunnlaget for innføringen av regelen, synes i hovedsak å begrense seg til følgende:

«Flere saker som Skatteetaten har arbeidet med, **tyder på** at enkelte selskaper utnytter den vide muligheten for rentefradrag i Norge. Empiriske studier viser at flernasjonale selskaper har lavere skattemessig overskudd enn selskaper som bare opererer i Norge. Muligheter til å redusere overskuddet gjennom rentebetalinger til land med lavere skattesats **kan** være en av årsakene til dette.» (Våre uthevninger.)

Etter SSFs syn ville det være ønskelig med en mer inngående redegjørelse for disse forholdene.

Den viktigste innvendingen mot innføringen av en slik regel på det nåværende tidspunkt, er likevel at regjeringen allerede har nedsatt et skatteutvalg som har fått i oppgave å vurdere den norske selskapsbeskatningen i et mer helhetlig perspektiv. Mandatet omfatter blant annet å vurdere *«om forskjellen i skattemessig behandling av gjeld og egenkapital fra utenlandske eiere skaper rom for tilpasninger, og i så fall vurdere tiltak»*. Det nevnes i denne forbindelse også en del konkrete tiltak som utvalget spesifikt bes vurdere, herunder skattemessig likestilling av gjeld og egenkapital. Utvalget skal dessuten vurdere både selskapsskattesatsen og en rekke andre forhold.

Skatteutvalget vil innenfor sitt mandat ha mulighet til å foreslå endringer som tar høyde for *alle* sider ved selskapsskattesystemet, og hvor alle foreslåtte endringer innbyrdes henger sammen på en fornuftig måte. På denne bakgrunn er det etter SSFs syn uheldig om en nå skal foregripe utvalgets arbeid og innføre enkeltstående endringer, som ikke nødvendigvis vil være forenlige med utvalgets samlede vurderinger. Dersom skatteutvalgets utredning munner ut i en reversering eller større endring av den regelen som nå foreslås innført, vil dette gi uheldige signaler både nasjonalt og internasjonalt når det gjelder stabiliteten og forutsigbarheten i de norske rammevilkårene.

SSFs syn er etter dette at innføringen av en rentebegrensningsregel uansett bør utstå til skatteutvalget har fullført sin utredning. Utvalget skal avgi sin uttalelse innen 15. oktober 2014.

3 Valg av hovedmodell

3.1 Innledning

SSF mener det er en klar ulempe med den modell departementet foreslår, at den vil ramme langt flere skattytere enn det formålet med begrensningsreglene tilsier. Vi mener det er behov for flere unntak for å gjøre reglene mer treffsikre.

Innledningsvis bemerkes at det synes å ha vært et bærende prinsipp for utformingen av regelen at den skal være administrativt enkelt å håndtere. Flere steder i høringsnotatet omtales det således løsninger som i og for seg ville gitt en mer treffsikker regel, men som avvises uten nærmere drøftelse under henvisning til at regelen da ville blitt mer komplisert.

SSF har forståelse for ønsket om en enkel regel, og er enig i at dette kan vektlegges ved valget mellom to ellers likestilte løsninger. Dersom hensynet til enkelhet tillegges for stor vekt, vil regelen imidlertid få et langt større virkeområde enn det som er nødvendig ut fra formålet, hvilket er uheldig. SSF mener dessuten at det kan tenkes flere ulike justeringer av forslaget som vil kunne bidra til større treffsikkerhet, uten at regelen dermed mister sitt sjablongpreg.

3.2 Unntak ved tilstrekkelig egenkapital

3.2.1 Unntak basert på forholdet mellom skattyters og konsernets egenkapitalgrad

Dersom det skal tas utgangspunkt i en EBITDA-basert modell som den foreslåtte, er det viktig at denne i tilfelle kombineres med et egenkapitalbasert unntak, tilsvarende de finske og tyske reglene. Unntaket bør utformes slik at rentefradrag likevel ikke avskjæres, dersom egenkapitalandelen i skattyterselskapets balanse ikke er lavere enn egenkapitalandelen i den konsoliderte balansen for konsernet det inngår i. I slike tilfeller er det sterke holdepunkter for at fordeling av gjeld mellom selskapene er forretningsmessig begrunnet, og formålet med fradragsbegrensningen tilsier ikke at rentefradrag skal begrenses i slike tilfeller.

Sammenligningen mellom egenkapitalgradene bør baseres på revidert regnskap etter alminnelige aksepterte standarder som IFRS, NGAAP eller USGAAP.

En unntaksregel som nevnt, vil kunne begrense omfanget av dobbeltbeskatning i tilfeller der både rentesats og gjeldsgrad er i samsvar med det uavhengige ville ha avtalt. Det vil ikke være komplisert å praktisere en slik sikkerhetsventil, og det fremkommer heller ikke av høringsnotatet at Tyskland og Finland har hatt noen negative erfaringer med slike unntaksregler.

3.2.2 Unntak basert på skattyters egenkapitalgrad isolert sett

I tillegg til et unntak basert på egenkapitalgraden på konsernnivå, bør departementet vurdere et unntak for tilfeller hvor skattyters egenkapitalgrad isolert sett overstiger en viss prosentandel.

Et slikt unntak kan tenkes utformet på flere måter. Eksempelvis kunne en oppstilt et unntak dersom egenkapitalen overstiger 30 % av balansen i henhold til revidert årsregnskap.

Som departementet helt riktig gir uttrykk for på side 14 i høringsnotatet, vil «optimal» egenkapitalandel variere mellom bransjer og over et selskaps levetid. Dette bør imidlertid ikke være til hinder for et unntak som nevnt, forutsatt at unntaket først slår inn ved en relativt høy egenkapitalgrad, slik at det får karakter av en sikkerhetsventil. Jo høyere egenkapitalandel selskapet har, desto sterke indikasjon vil det være på at gjelden er forretningsmessig fundert og i samsvar med selskapets gjeldsevne.

3.3 Unntak basert på skattenivået i kreditors hjemstat

På bakgrunn av formålet med den foreslåtte regelen, finner SSF det uheldig at departementet ikke i større grad har utredet mulighetene for å knytte fradragsbegrensningen opp mot beskatningen av renteinntektene på kreditors hånd.

Slik forslaget nå er utformet, vil regelen også ramme strukturer hvor den interne kreditor (for eksempel et morselskap som fungerer som internbank) er hjemmehørende i Norge eller et annet høyskatteland. I disse tilfellene er det ikke tale om noen «uthuling av selskapsskattegrunnlaget» eller «skatteplanlegging ved hjelp av rentefradrag», jf. departementets innledende kommentarer i punkt 5.1 i høringsnotatet. Når disse hovedhensynene bak forslaget ikke slår til, er det vanskelig å se noen prinsipiell begrunnelse for at forslaget skal ramme slike tilfeller.

SSF ser at et unntak basert på skattenivået i kreditors hjemstat etter omstendighetene vil kunne reise EØS-rettslige problemstillinger og enkelte andre utfordringer. Da et slikt unntak som nevnt vil

kunne bidra vesentlig til regelens treffsikkerhet, bør det imidlertid ikke utelukkes før det i alle fall er gjort en grundig utredning av disse forholdene.

Når det gjelder forholdet til EØS-retten spesielt, kan departementet også vurdere å avvente den prosessen som nå pågår med hensyn til de svenske reglene (hvor fradrag på nærmere vilkår innrømmes dersom rentene skattlegges med mer enn 10 % hos kreditor). Etter hva SSF forstår, har EU-kommisjonen reist spørsmål om hvorvidt disse reglene er forenlige med EU-retten, og det svenske Finansdepartementet har allerede besvart kommisjonens henvendelse ved brev av 20. mars 2013. Den videre prosessen her kan bidra til avklaring av de EØS-rettslige problemstillingene.

Et unntak som nevnt, kan tenkes utformet på flere ulike måter:

- En mulig tilnærming er å la eventuell avskjæring av rentefradrag avkortes i forhold til den skattesats rentene beskattes med hos kreditor. Altså slik at dersom rentene blir beskattet med 28 % hos kreditor, blir avskjæringen 0; hvis mottaker blir beskattet med 14 %, blir avskjæringsbeløpet halvert; hvis mottaker beskattes med 0 %, anvendes avskjæringsregelen fullt ut, osv.
- En annen mulig tilnærming er et generelt unntak dersom rentene beskattes med en viss proSENTSATS hos kreditor (altså tilsvarende den 10%-regel som gjelder i Sverige, eventuelt med en annen proSENTSATS).
- Et tredje, beslektet alternativ kan være å knytte unntaket opp til den eksisterende definisjonen av «lavskatteland» i sktl. § 10-63, altså slik at fradragsbegrensningen kun kommer til anvendelse dersom kreditor er hjemmehørende i et lavskatteland.

Unntaket trenger altså ikke nødvendigvis å utformes likt som i Sverige, jf. departementets bemerkninger om de svenske reglene på side 14 i høringsnotatet.

Etter SSFs syn er det heller ingen vesentlig innvending at ligningsmyndighetene i tilfelle måtte ha holdt oversikt over skattereglene i andre land (jf. også her side 14 i høringsnotatet). Dette må de uansett gjøre, blant annet på grunn av de mange eksisterende reglene hvor det knyttes virkninger til begrepet «lavskatteland».

4 Beregning av rammen for rentefradraget

4.1 Innledning

I dette avsnittet vil vi først redegjøre for en beregningsteknisk endring vi mener bør gjøres for å unngå (formodentlig) utilsiktede virkninger av regelen (avsnitt 4.2). Vi vil også gi våre kommentarer til den foreslåtte prosentandelen (avsnitt 4.3).

Videre vil vi i avsnitt 4.4 foreslå noen endringer for å utbedre konsolideringsmulighetene for konserner, i situasjoner hvor konsernbidragsreglene ikke strekker til. Endringene er nødvendige for å styrke likebehandlingen mellom virksomheter organisert i ett selskap og virksomheter organisert i konsern. Disse forholdene må i noen utstrekning ses i sammenheng med avgrensningen av «nærstående» (se avsnitt 6 nedenfor) og fremføringsadgangen for avkåret rentefradrag (se avsnitt 8

nedenfor). Ettersom de knytter seg til beregningen av fradragbegrensningen, finner vi det likevel mest naturlig å behandle dem i dette avsnittet.

4.2 Beregningsgrunnlaget

4.2.1 Behandlingen av underskudd ved beregning av fradagsrammen

Slik forslaget nå er utformet, vil negativ alminnelig inntekt påvirke det maksimale rentefradraget både i selve underskuddsåret og i det etterfølgende år hvor underskuddet kommer til fradrag.

Eksempelet nedenfor illustrerer dette:

	År 1	År 2
Årets alminnelig inntekt	-100	300
Underskudd til fremføring	0	-100
Interne netto rentekostnader	200	200
Beregningsgrunnlag (skattemessig EBITDA)	100	400
Maksimalt rentefradrag (25% av grunnlaget)	25	100
Inntektsøkning	175	100
Alminnelig inntekt etter begrensning	75	300

Samlet alminnelig inntekt for år 1 og år 2 blir 200 (-100 + 300), og interne rentekostnader for hver av periodene er 200 (samlet 400). Samlet beregningsgrunnlag for disse to årene blir da 600 (200 + 400), og samlet maksimalt rentefradrag disse to årene blir 150 (25% av 600). Men slik forslaget er utformet, vil samlet maksimalt rentefradrag kun bli 125, ettersom underskuddet reduserer fradagsrammen to ganger.

Den enkleste måten å unngå disse effektene på, vil være å endre forslaget slik at *fremførbare underskudd* holdes utenfor ved beregningen av fradagsrammen, og avregnes først etter denne beregningen. Denne løsningen vil også kunne være naturlig ut fra bedriftsøkonomiske betraktninger, da et skattemessig fremførbart underskudd normalt ikke vil innvirke på selskapets evne til å betjene gjeld i fremføringsårene.

Alternativet til dette er å presisere at negativ alminnelig inntekt ikke skal legges til grunn ved beregningen av maksimalt rentefradrag i selve underskuddsåret, slik at beregningen av fradagsrammen i slike tilfeller i stedet tar utgangspunkt i en alminnelig inntekt på null. Denne alternative løsningen illustreres i følgende tabell, som bygger videre på eksempelet ovenfor:

	År 1 iht. høringsnotatet	År 2 iht. høringsnotatet	År 1 iht. alternativ modell
Årets alminnelig inntekt	-100	300	0
Underskudd til fremføring	0	-100	0
Interne netto rentekostnader	200	200	200
Beregningsgrunnlag (skattemessig EBITDA)	100	400	200
Maksimalt rentefradrag (25% av grunnlaget)	25	100	50
Inntektsøkning	175	100	150
Alminnelig inntekt etter begrensning	75	300	50

Beregningen for år 2 blir den samme også ved den alternative modellen, og samlet maksimalt rentefradrag for de to årene vil da bli 150.

4.2.2 Gevinst- og tapskonto

Departementet bes for ordens skyld også presisere at fradragsføring fra gevinst- og tapskonto skal legges til ved beregning av fradragsrammen, på samme måte som skattemessige avskrivninger.

4.3 Prosentandel

Departementet foreslår at fradrag for netto interne rentekostnader skal begrenses til 25 % av den beregnede, skattemessige EBITDA. I høringsnotatet er valget av prosentandel ikke begrunnet utover at departementet finner 25 % «hensiktsmessig».

Departementet legger selv til grunn at det ved en prosentandel på 25 % «*kan oppstå tilfeller der et selskap ikke får fullt fradrag selv om en armlengdevurdering tilsier at samme lån kunne tas opp i markedet*». Dette antas likevel ikke å utgjøre noe problem, da markedsmessige interne lån «*bør ... kunne erstattes med lån i markedet*» (høringsnotatet avsnitt 5.3.2). Som det fremgår av avsnitt 2 ovenfor, er dette imidlertid en vesentlig forenkling av realitetene.

I de fleste land innen EØS som har innført lignende rentebegrensningsregler, er det valgt en prosentandel på 30 %. Dette gjelder etter hva SSF forstår blant annet Tyskland, Spania, Portugal og Italia. Ikke minst er det anvendt en sats på 30 % i de finske reglene, som departementets forslag i stor utstrekning synes bygget på.

SSF kan ikke se noen reelle grunner til at prosentandelen skal settes lavere i Norge enn i andre land. Noen begrunnelse for dette er som nevnt heller ikke oppgitt i høringsnotatet. Etter SSFs syn er det tvert imot viktig at det ikke innføres dårligere rammevilkår i Norge enn i landene vi konkurrerer mot. Den norske selskapskattesatsen er – selv etter den nylig varslede nedsettelsen til 27 % – klart høyere enn i de andre nordiske landene. Strengere regler for rentefradrag vil øke den effektive skattesatsen, og følgelig øke forskjellene til våre naboland ytterligere.

SSF mener på denne bakgrunn at prosentandelen bør settes til minst 30 %.

4.4 Konsolidering. Overføring av avskåret rentefradrag og/eller ubenyttet fradragsramme

Etter de foreslåtte reglene vil det ikke lenger være skattenøytralt om virksomhet er organisert i et enkelt selskap eller i konsern. Dette innebærer et brudd med et styrende prinsipp i norsk skatterett, i alle fall siden reglene om konsernbidrag ble innført i 1979. Så lenge ikke beregningen av maksimalt rentefradrag skjer på konsolidert nivå, vil det etter SSFs syn være nødvendig å innta regler som avhjelper dette bruddet og sikrer større nøytralitet på tvers av ulike organisasjonsformer. I motsatt fall vil reglene kunne medføre at virksomheter struktureres ut fra et ønske om å øke rentefradraget, i stedet for at man velger den forretningsmessig mest fornuftige organisasjonsformen. Reglene vil også kunne gi incentiver til fusjoner og andre omorganiseringer av eksisterende virksomhet.

I denne sammenheng er det sentralt at konsernbidrag inngår i beregningen av alminnelig inntekt – og dermed fradragsrammen – slik departementet legger opp til. Konsernbidragsreglene er imidlertid ikke alene tilstrekkelige til å forebygge ovennevnte uheldige virkninger.

Blant annet vil de nye reglene kunne skape vesentlige problemer i kapitalintensiv virksomhet, da man gjennom konsernbidrag ikke uten videre kan overføre den delen av fradragssrammen som knytter seg til *avskrivninger* i den operative virksomheten. Ligger det gjeld i andre selskaper enn det operative, vil det da i en del tilfeller ikke kunne oppnås fradrag for rentene, selv om det på konsolidert nivå ville vært grunnlag for fradrag. Følgende forenklede beregning illustrerer dette:

Begrensning			Konsolidert	Konsernbidrag	
	Opco	Holdco		Holdco	Opco
Alminnelig inntekt	600	0		600	0
+ avskrivninger	900	0		900	900
+ netto renter	100	400	500	400	100
			0		
	1600	400	2000	1000	1000
Begrensning	400	100	500	250	250
Fradrag	100	100	500	250	100
Samlet	100 %	25 %	100 %	70 %	

Videre vil det – som departementet også påpeker i høringsnotatet – kunne være andre hensyn enn rentefradraget, og ikke minst selskapsrettslige begrensninger, som gjør at det ikke er aktuelt å avgi konsernbidrag. Det kan også være upraktisk å måtte overføre for eksempel 100 i konsernbidrag, for at mottaker skal kunne få et rentefradrag på 25.

På denne bakgrunn bør reglene etter SSFs syn gi adgang til konsolidering av fradragsmulighetene mellom selskaper i skattekonsern på minst én av følgende to måter – fortrinnsvis begge:

- Det bør være en utligningsmulighet der ett selskap har netto konserninterne renteinntekter, mens et annet har netto konserninterne rentekostnader. Dette kan skje ved at avskåret rentebeløp i et selskap tillates overført til et annet selskap i samme skattekonsern som har netto konserninterne renteinntekter, slik at det gir grunnlag for økt rentefradrag der. Alternativt bør et selskap med netto interne renteinntekter kunne overføre dette beløpet til et annet konsernselskap, slik at mottaker ved beregning av rentefradraget kan medregne dette beløpet som intern renteinntekt, noe som gir samme økonomiske effekt.
- Et selskap som har netto interne rentekostnader som er lavere enn fradragssrammen på 25 % av EBITDA, bør videre kunne overføre ubenyttet fradragssramme til annet konsernselskap, uten at det stilles krav om at det samtidig ytes konsernbidrag.

Regler som dette vil kunne bidra til å eliminere ovennevnte uheldige effekter, og vil være et naturlig supplement til reglene om konsernbidrag.

I høringsnotatet er også slike regler avvist med den begrunnelse at det øker kompleksiteten, jf. uttalelsene i høringsnotatets pkt. 5.3.1 om dette:

«For å redusere virkninger som nevnt i foregående avsnitt, har departementet vurdert en ordning der avskåret beløp innenfor beregnet rentefradragsbegrensning i et selskap skal kunne overføres til et annet selskap i samme skattekonsern, og gi grunnlag for økt

rentefradrag der. En slik ordning vil imidlertid være et kompliserende element i regelverket. Departementet foreslår derfor den enklere løsningen, hvor konsernbidrag inkluderes i grunnlaget for beregning av rentefradraget.»

Som det fremgår av gjennomgangen ovenfor, er det imidlertid mange situasjoner hvor adgangen til konsernbidrag ikke vil strekke til. Ved innføring av nye regler med så omfattende virkning som de foreslåtte, må man etter SSFs syn også akseptere en viss økning i kompleksitet for å avhjelpe helt reelle utfordringer. Det er for øvrig vanskelig å se at konsolideringsregler av de typer som er skissert ovenfor, vil medføre noen vesentlig økning av kompleksiteten i regelverket. For næringslivet vil de tvert imot kunne medføre betydelige administrative besparelser.

Etter det SSF forstår, er det både i Danmark, Spania og Tyskland adgang til å beregne fradragretten konsolidert. Disse landene har en noe annen form for skattekonsolidering enn de norske konsernbidragsreglene. Bruk av forskjellig teknikk for å utligne skattemessig over- og underskudd mellom konsernselskaper, tilsier imidlertid ikke at Norge bør ha snevrere mulighet til konsolidering i forhold til avskjæring av rentefradrag.

5 Hvilke långivere som faller innenfor rentebegrensingsregelen

SSF mener det er prinsipielt uheldig at regelen også skal omfatte lån ytet av norske långivere, all den tid hovedformålet er å begrense tap av skattefundament gjennom grenseoverskridende lånetransaksjoner. Regelen vil med dette skape negative skattemessige konsekvenser og administrative byrder og for en rekke virksomheter som ligger helt utenfor regelens primære nedslagsfelt.

SSF ser at en avgrensning mot lån med norske (eller andre høyt beskattede) långivere vil kunne reise EØS-rettslige problemstillinger. Vi mener likevel dette er et så sentralt poeng, at mulighetene i denne forbindelse i det minste bør utredes grundig. Det vises til forslagene til unntak basert på beskatningen av kreditor i avsnitt 3.3 ovenfor.

6 Kravet til interessefelleskap

Etter SSFs syn er det også uheldig at det ikke er foreslått samsvar mellom terskelen for eierskap/kontroll for henholdsvis rentebegrensingsreglene (minst 50% eie eller kontroll) og konsernbidragsreglene (mer enn 90% eie og kontroll). Det er heller ikke foreslått samsvar når det gjelder tidspunktet for vurderingen.

En del uheldige virkninger av den foreslåtte regelen er av departementet forutsatt avhjulpet gjennom konsernbidragsreglene. Som vist under avsnitt 4.4 ovenfor, vil konsernbidragsreglene etter sin art være utilstrekkelige til å avhjelpe disse utfordringene i en del situasjoner. Sentralt er imidlertid også at konsernbidragsreglene *overhodet ikke kan anvendes* i tilfeller hvor selskapet har én eller flere minoritetseiere med til sammen minst 10% eie eller kontroll. På denne bakgrunn er det etter vårt syn en svakhet ved forslaget at terskelen for interessefelleskap foreslås satt til bare 50 %. Regelen vil med dette kunne slå ekstra hardt ut for selskaper hvor eierforholdene ligger mellom 50 og 90 %.

Sett hen til de omfattende virkningene forslaget kan få, bør det etter SSFs syn i alle fall søkes utredet om uhuling av norsk proveny i form av rentebetaling er et reelt problem når det gjelder selskaper som ikke er i samme konsern med eierandeler over 90 %. Ut fra begrunnelsen for

forslaget, antar vi at hovedvekten av de tilfellene en ønsker å ramme oppstår i store multinasjonale konserner, hvor eierandelene i de aktuelle selskapene normalt også overstiger 90 %.

Etter forslaget i høringsnotatet er det videre tilstrekkelig at kravet om eie eller kontroll har vært oppfylt «*på noe tidspunkt i inntektsåret*». Konsernbidragsreglene stiller på sin side krav om at eie og kontroll må foreligge ved utløpet av inntektsåret. Også dette fører til at konsernbidragsreglene i en del tilfeller (blant annet i salgssituasjoner) ikke vil kunne benyttes for å konsolidere skattemessig EBITDA. Departementet bes derfor vurdere om det bør være større samsvar mellom vurderingstidspunktene.

Når det gjelder den lovtekniske utformingen, bemerkes at forslaget – på samme måte som blant annet NOKUS-reglene – setter grensen ved «minst» 50 %, og ikke «mer enn» 50 %. I prinsippet omfatter forslaget således også tilfeller hvor eieren ikke har stemmeflertall eller annen avgjørende innflytelse. Det bes på denne bakgrunn vurdert om ordlyden i stedet bør formuleres som «mer enn» 50 %.

For øvrig reiser definisjonen av nærstående enkelte vanskelige avgrensningsspørsmål, blant annet når det gjelder hva som kan utgjøre «kontroll». Disse problemstillingene gjelder tilsvarende for de eksisterende oppgave- og dokumentasjonsreglene som har dannet mal for forslaget på dette punkt, og vi går derfor ikke nærmere inn på dem her.

7 Terskelverdi

I likhet med prosentandelen på 25 % (se avsnitt 4.3 ovenfor), er også den foreslåtte terskelverdien på NOK 1 million til dels vesentlig lavere enn hos andre land som har innført tilsvarende regler.

Også i dette henseendet er det vanskelig å se hvorfor reglene skal gjøres strengere i Norge enn i andre land. I høringsnotatet fremheves at høyere terskelverdier kan gi incentiver til å splitte opp selskaper i flere mindre enheter. Slik SSF ser det vil dette være et høyst marginalt problem, når det tas utgangspunkt i departementets begrunnelse for reglene, som er å begrense mulighetene for planlegging for store multinasjonale foretak.

SSF mener terskelverdien bør settes høyere, for eksempel til MNOK 5 eller 10. En høyere terskelverdi vil kunne gi en betydelig administrativ forenkling både for næringslivet og for ligningsmyndighetene. Departementet trekker selv frem at regelen kan være «*noe krevende å håndtere for enkelte mindre selskap*» (høringsnotatet punkt 5.9).

8 Fremføring av renter som ikke kan fradras på grunn av rentefradragsbegrensningen

8.1 Fremføringsadgangen bør ikke være tidsbegrenset

Departementet foreslår at renter som ikke kommer til fradrag som følge av begrensingsregelen, skal kunne fremføres. Begrunnelsen – som SSF er enig i – er at overskudd i en virksomhet kan variere betydelig fra år til år, og at slike variasjoner ikke i for stor grad bør påvirke adgangen til rentefradrag over tid.

Fremføringen er imidlertid foreslått begrenset til fem år. SSF mener at de hensyn som begrunner en fremføringsadgang, også tilsier at denne bør være ubegrenset. En tidsmessig begrensning av fremføringsadgangen vil kunne slå uforholdsmessig hardt ut i sykliske bransjer, hvor fem år etter

omstendighetene kan være svært kort tid. For et konsern som for eksempel er sterkt eksponert for råvarepriser, varierer resultatene betydelig over tid, og det er derfor viktig med romslige fremføringsregler for at reglene skal treffe riktig. Også for nyoppstartede virksomheter i bransjer der oppstartsinvesteringene er store, vil fem år være for kort tid. Videre vil en tidsbegrensning generelt virke uheldig for selskaper med lang investeringshorisont, for eksempel innen fast eiendom og forskning og utvikling.

En tidsubegrenset fremføringsadgang vil dessuten harmonere bedre med den ubegrensede fremføringsadgangen for underskudd. Dersom fremførbart underskudd skal medregnes ved beregningen av fradagsrammen (se om dette avsnitt 4.2.1 ovenfor), vil slike underskudd kunne begrense fradagsrammen over et vesentlig lengre tidsperspektiv enn fem år.

Også i denne sammenheng er det for øvrig et tilleggsmoment at fremføringsretten synes å være ubegrenset i de fleste andre EØS-land som har innført lignende rentebegrensningsregler.

Når det gjelder problemstillingen departementet nevner med skatteplanlegging i form av overføring av skatteposisjonen (dvs. det fremførbare rentefradraget), bemerker SSF at den aktuelle skatteposisjonen formodentlig vil være å anse som en «skatteposisjon uten tilknytning til eiendel eller gjeldspost», jf. sktl. § 14-90. Sistnevnte bestemmelse bør således i stor grad forebygge slike tilpasninger.

Av de samme årsaker som nevnt ovenfor, bør fremføringsadgangen under enhver omstendighet settes vesentlig lengre, og minst til 10 år.

8.2 Fremføring av ubenyttet fradagsramme

Som et naturlig supplement til fremføring av avskåret rentefradrag, bør departementet etter SSFs syn vurdere å gi adgang til fremføring av ubenyttet fradagsramme, slik en har i Tyskland og Spania. Heller ikke her er det begrunnet hvorfor det skulle være behov for strengere regler i Norge, og det er heller ikke pekt på erfaringer fra nevnte land som tilsier at en slik fremføringsadgang har hatt uheldige effekter.

En fremføringsadgang som nevnt blir særlig viktig dersom det ikke gis adgang til å overføre ubenyttet fradagsramme (eller avskårede renter) mellom selskaper i skattekonsern, jf. avsnitt 4.4 ovenfor.

8.3 Rekkefølgen på fradagsføringen

Det fremgår ikke av høringsnotatet om rentene for det inneværende inntektsåret må fradras før eventuelle fremførbare renter kan komme til fradrag. Dersom det innføres en tidsbegrensning på fremføringsadgangen, mener SSF det i alle fall bør være en adgang til å fremføre avskåret rentefradrag fra tidligere år før årets rentefradrag fradras. Departementet bes presisere dette.

9 Forholdet til konsernkontoordninger. Betydning for lånemarkedet

En konsernkontoordning innebærer typisk at konsernets morselskap eller et eget treasury-selskap inngår avtale med banken og er innehaver av en hovedkonto, slik at saldo på hovedkonto utgjør summen av netto samlet innstående og trekk på underkonti. Mellomværender mellom selskapene i konsernet vil under slike ordninger utgjøre interne låneforhold.

Et slikt konsernkontosystem gir en administrativt enklere og mer effektiv likviditetsstyring, og gir også en bedre utnyttelse av den samlede likviditeten i konsernet slik at konsernets samlede kredittbehov reduseres.

Hvilke virkninger rentebegrensningsregelen får for anvendelsen av slike ordninger, vil antakelig i noen grad bero på regelens endelige utforming, jf. blant annet avsnittene om konsolidering og fremføringsadgang ovenfor. SSF vil imidlertid påpeke at i den utstrekning regelen medfører at de enkelte konsernselskaper i stedet inngår separate kredittavtaler med bankene, vil dette kunne lede til at gjeldsgraden for konsernene øker som følge av at konsoliderte fordringer og gjeld øker. Uten en avtale om netting med banken, kan fordringer og gjeld ikke elimineres. Dette vil også få en korresponderende virkning hos bankene: En overgang til selvstendige kredittavtaler med hvert enkelt selskap i en konsernstruktur, gir en økning i beregningsgrunnlaget for kapitaldekningen til bankene, selv om utlånet til konsernet er uendret. Økte innskudd har ingen motvirkende effekt i denne sammenheng. Den faktiske eksponeringen vil samlet sett øke, og kravene til likviditetsgrad og finansierungsgrad vil øke.

Det vil etter SSFs syn være uheldig dersom rentebegrensningsregelen på denne måten skulle medføre en innstramning av bankenes utlånsvolumer, i en tid hvor tilgangen på kapital allerede er knapp. SSF ber derfor om at departementet – hensyntatt regelens endelige utforming for øvrig – utfører en grundig analyse av hvilke konsekvenser regelen vil få for konsernkontoordningene og tilgangen til lånefinansiering, og at man eventuelt vurderer et unntak for godkjente konsernkontoordninger, sml. tilsvarende unntak i aksje- og allmennaksjeloven § 8-7 (4) vedrørende kreditt til aksjeeiere. Også dette er for øvrig et eksempel på forhold som tilsier at innføringen av regelen bør utsettes til skatteutvalget har foretatt en bredere vurdering.

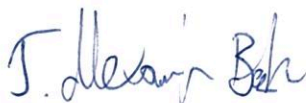
10 Ikrafttredelse

Når det gjelder tidspunktet for innføringen av regler om begrensning av rentefradrag, herunder det forhold at skatteutvalgets utredning etter vårt syn bør avvantes, vises det til avsnitt 2 ovenfor.

Om det foreslåtte ikrafttredelsestidspunktet 1. januar 2014, bemerker SSF for ordens skyld at det bør vurderes om det er behov for særskilte ikrafttredelsesregler for selskap med avvikende regnskapsår. Vi antar også at eventuelle nye regler først vil kunne bli vedtatt relativt sent i 2013, og hensynet til forutberegnelighet tilsier da at ikrafttredelse uansett utsettes til 1. januar 2015.

****

Med vennlig hilsen
for Storbedriftenes Skatteforum

FOR Anne-Ma Tostrup Smith
Statoil ASA